

G

1336

TOPIC:- PUBERTY GIRL

INFORMANT:- KELELA YABAKI

ORIGIN:- NAKOROVOU, NOCO, REWA

AGE:- 55 YEARS

PLACE OF INTERVIEW:- RAIWAI, SUVA

DATE:- 12/05/87

INVESTIGATOR:- VASITI LIGAIRI

VINAKA, QO KO KELELA YABAKI, E DUA NA MARAMA NI NAKOROVOU, NOCO, REWA KA MAI TALANOA TAKA TIKO YANI OKOYA ENA SIGA E DAI NAI VAKARAU NI VAKATALETUBU, SE TAUVIMATE NI MARAMA E DAU YACO ENA NODRATOU KORO ENA GAUNA E LIU.

--: VINAKA, E DUA NA GONE E SA SUSUGI TIKO MAI ME RAUTA NA YABAKI CIWA SE YABAKI TINI, RAU SA NA VAKARAU TAKA MAI KOI RAU NA NONAI TUBUTUBU NA VEIKA BALETI KOYA NA GONEYALEWA. NA GAUNA QO E VAKA E SA MAMADA NA KENA I CAKACAKA, KEIMAMI E LIU, E SA VA SARA GA YA. ME SA QAI YABAKI CIWA, SE TINI, YA SA NA VAKARAU TU NAKA BALETI IRA. NA NODRA TUBU CAKE, KEI NA VEIKA ME BALETI KOYA NA GONEYALEWA. NA GAUNA QO, E VAKA E SA MAMADA NA KENA I CAKACAKA, KEIMAMI E LIU, E SA VA SARA GA YA. ME SA QAI YABAKI CIWA, SE TINI, YA SA VAKARAU TU NA KA BALETI IRA. NA NODRA TUBU CAKE, KEI NA VEIKA ME BALETA NI SA VAKARAU.

--: NA VAKAVAKARAU NI TUKUNA TIKO QORI E DAU CAKA MAI NAKOROVOU KELELA, ME VAKA NA YASANA MAI CAKAUDROVE, AU ROGOCA NI SANA DAU TEITEI TOKA KO TAMANI GONE KA TALITALI TOKA KO TINANA, VAKACAVA MAI NAKOROVOU, E DAU CAKA TALEGA KINA NAI VAKARAU OQO?

TAUTAUVATA SARALA, ME VAKAGA NA GAUNA SA SUSU TIKO MAI KINA SANA VAKAVAKARAU TIKO MAI KO TAMA KA NA TALITALI TIKO KO TINA.

--: VAKACAVA BEKA NI SA TUBU TIKO MAI KINA NA GONEYALEWA QO, ME VAKA MAI CAKAUDROVE, NI SA TUBU TIKO NA GONEYALEWA QO, E SANA KAU MAI E DUA NA BUINIGONE ME MAI VAKARAICI KOYA TIKO NA GONE KA ME SOLI VAKASALA TIKO ME BALETA NA BULA VAKAGONEYALEWA KEI NA VEIKA ENA SOTAVA MAI MURI?

IO, NI SA TUBU TIKO SANA VOSA TIKO VUA NA NONA BUBU SE O TINANA ME RAU VAKASALA TAKI KOYA TOKA ENA VEIKA ENA SOTAVA. KE SA SA VAKATALETUBU, E DODONU SARAGA ME TUKUTUKU SARA VEI RAU NA NONA I TUBUTUBU KEIRAU NA NONA BUBU, BALETA NI RA SA DAU WARAKA TOKA ME YACO MAI. E RA SA DAU NANAMAKI TOKA KINA NA TINA.

--: VAKACAVA NA YABAKI E DAU TAUVIMATE KINA E DUA NA GONEYALEWA MAI NAKOROVOU? MAI NAKOROVOU ERA DAU TAUVIMATE NIRASA YABAKI TINIKATOLU SE TINIKAVA, SEGA NI RAWA NI YABAKI TINI SE TINIKADUA, E VA YA.

:- VINAKA, ME VAKA NI SA VAKATALETUBU NA GONE, E SANA QAI LAKI TUKUTUKU VEI TINANA SE NONA BUBU, CAVA BEKA E SANA QAI DAY VAKAYACORI VUA NA GONE?

ENA GAUNA GA SA KILA KINA KO BUNA KEI TINANA SANA TUKUNI VEI TAMANA SANA KAU SARA NAI TUKUTUKU YA VEI IRA NA WEKADRATOU, SANA TEVUKA SARAGA NA GAUNA YA KO TINANA NA DAVODAVO SE IBE, SA NA GOLE TALEGA KO TINANA VEI IRA NA NONA ME LAKI TUKUNI KINA NI SA VAKATALETUBU KINA NA GONEYALEWA.

:- NI TUKUNA TIKO QORI NAI DAVODAVO, NAI DAVODAVO CAVA QORI? KA NA TEVU E VEI, ENA VALE NEI TAMANA SE DUA GA NA VALE E DAU VAKARAUTAKI?

NA VALE GA NODRAU NAI TUBUTUBU KA SANA DAVO TIKO KINA KO KOYA NA GONE QO.

:- VINAKA, TAU, ME VAKA NI SAOTI NAI VAKAVAKARAU E DAU YACO ENA NODA BULA NAI TAUKEI, E SANA DAVO NA GONE ENA MATAI NI SIGA, CAVA E DAU YACO ENA SIGA QO, KA KO CEI ENA VEIQARAVI TIKO, KO RATOU NA WEKANI TAGANE SE KO RATOU NA WEKANI YALEWA?

TAU, NA KA QO, ERATOU SANA QARAVA SARAGA KO RATOU NA WEKANI YALEWA. VAKAVO KE LAKI TUKUTUKU TO TAGANE VEI IRA NA NONA, SA NA QAI VAKATAU.

:- VINAKA TAU, NI RAWA NI VAKAMACALATAKA NA KA E DAU YACO ENA MATAI NI BOGI, E NA NODRAU SA MAROROI TIKO?

VINAKA, NA MATAI NI BOGI NI SA BIKAI TIKO NA DAVODAVO, E NA CAKA TIKO NA VEITALANOVA, IA, NA KANA E SANA CAKA SARAGA ENA MATAI NI BOGI, ME LAKI YACOVA SARA NAI OTIOTI NI SIGA SE BOGIVA. ENA MARAU TAKI TIKO NA VAKATALETUBU.

:- TAU, ME VAKA NA YASANA MAI VAKAUDROVE, E LIU, NI DUA SA VAKATALETUBU, ENA VAKAYAGATAKA NA MASI ME TATAROVI NI DRA, ME VAKA BEKA NA GAUNA NIKUA, E DA SA VAKAYAGATAKA NA VEIKA E SA TU E NA SITOA KA RA KAUTA MAI NA VUKU. VAKACAVA E NA GAUNA E LIU, E SA DAU VAKA KINA E NA NOMUDOU KORO?

IO, E LIU MAI NAKOROVOU, E DAU KOTIKOTI TU NA MASI, ME VAKARAUTA GA ME RAWA NI VAKAYAGATAKA GA NA GONEYALEWA VAKATALETUBU.

:- NA MASI QORI ENA CAVA, ENA MAROROI QAI LAKI SAVA NISA OTI NA BOGIVA SE?

SEGA, NI VAKAYAGATAKI OTI GA, E SANA LAKO SARA KO TINANA ME LAKI SAVATA KA BULUTA ENA DUA NA VANUA, TABU ENA VA TIKO QO ENA VEISIGA.

:- VINAKA TAU, NI TUKUNA TIKO NI RA DAU LAKOYANI ME RA LAKI BIKA TIKO NAI DAVODAVO NI GONE, KO CEI KO IRA NA MARAMA QO, KO IRA ERASA BUINIGONE SE KO IRA ERA TABA VATA KEI KOYA?

Sega qo ko ira saraga na nona bubu, tolu se va tiko meratou na tiko voli kei koya na gone qo. Na gone esana davo sara toka ga na vanua esa dodonu mena toka kina, ke ratou na nona bubu erateou na talanoa tike yani ka vakamarau taki keya tike.

_:Tau me vaka mai Rakiraki, era dau tabu ni gole yani na goneyalewa me vaka ke dua e bukete tike vei ira, ena rawa ni laki leqa kina na goneyalewa, ka lako sara vakasivia vua na dra. Vakacava mai Nakorovou, e rawa ni ra gole yani ko ira na gone qo?

E tabu sara nira gole yani ko ira na goneyalewa. Era na laki tuga e tuba mera qai laki qarava tiko na kakana, sega ni rawa mera curu yani ki vale. Ko ratou ga na buinigone e ratou sana qai cakava tiko yani na kakana e vale.

?:Tau au rogoca e liu, ni ra dau davo tiko na gone, er sana qai dau soli vua e so na wai vakaviti, so beka na draunikau me gunuva me lako vinaka kina na dra, na mosi ni vulu, kete, vacava e Nakorovou, e dau gunuvi talega kina na wai vaqo?

Io, e dau lose na wai, na batibatikoro, e dau lose sosoko sara kara gunu mera lako vinaka kina na dra ka tarova na mosi ni ulu, kete, me kua talega ni tasogo na dra.

-:Tau, na wainimate, qori e dau beti ena gauna cava, na mataka, sigalevu se yakavi.

E dau beti ga kevaka sa tukuni sa gunuwai mada ko goneyalewa, ya sa laki beti saraga mai, sa mai gunu saraga.

-: Tau, au rogoca ena so na veiyasai Viti, era dau tabu ni sili ko ira na goneyalewa ena bogiva qo, era na quaraki tikoga ena waiwai e vale ka oti na va na bogi, era sana qai rawa ni laki sili e wai, vacava e Nakorovou, e dau caka kina na ka oqe?

Tautauvata sara ga Tau na kakoni tukuna toko mai qori, ni sa oti e va na bogi, e ra sa na rawa sara ga ni sili e Tuba.

-: Tau, e dau veisau beka vakavica na masi nei koya na goneyalewa, vaka rua, tolu se?

E duidui eso e lakovi ira vakalevu na dra, so e vakalailai tu ga, vakatau ga, ni duka ga na masi esana qai veisau, na masi duka ga, esana waraki tiko, yakavi ga, e rau sana gole sara me ra laki buluta.

—; Tau, vakacava na kena dau saqa na kena na gone ena lomani bogiva qā, ena tavu, vavi, saqa me vakawai se?

Tau, ese beka ga na vanua edau vaqori, e tavu, keitou e sega, e vavi vakadua ga ka saqa me vakawai talega.

—; Tau ko cei ena qarava tiko na kakana ko ratou na wekani tagane se yalewa?

Qori Tau, e qai dau vakatau sara tikoga, ke so era na lako mai mera na kau kakana mai era sana duavata tikoga mai na wekani yalewa kei na wekani tagane.

-; Tau okoya na buinigone, e dau qarava tiko na gone, e na rawa ni tara e ligana na kena sena tara e na draunikau me vaka ni tabu ni tara tiko ns yagoni gone?

E sega, ko ratou ga na gone, eratou tiko voli mai tuba, eratou sana vakarautaka na kakana, sana qai kau mai loma vei ira na vo ni marama, oti ya sa qai kana ka na buinigone qo, ia, na vakayagataka ga na ligana me kana kina.

Tau, vakacava okoya na goneyalewa qo ena gauna ni vakabogiva, eratou sana vosa toka vua na nona bubu se?

Io, e sana vakavulici toka e na veika kece me maroroi koya tiko.

-; Ni sa lako tiko na bogiva qo, ena rawa ni ra gole yani na cauravou nona i caba mera laki raici koya?

Sega, tabu sara ni ra gole yani mera lako yani ena vale e caka tiko kina na vakabogiva, e rawa ni ra gade voliga e yasani vale, tabu ga ni ra curu yani me ra laki raici koya na gone.

-; Tau, ni sa davo tiko na gone, era na gole tiko yani ko ira na marama mera na kau ibe kei na masi me laki veisau beka kina nai davodavo nei koya na gone qo, vakacava beka e Nakorovou, e dau caka talega vaqo nai yau?

Seaga nira sa lako yani na buinigone mera laki veisiko yani, koya na ibe era kauta yani ya, e sana laki biu sara tokaga vakatikitiki. Nai davodavo e davoca tiko na goneyalewa qo, ya nai davodavo e sa vakarautaka sara ga na tinana me kani bogiva, ni se vakarautaki tu mai qo ni se bera ni vakataletubu kina.

-; Vinaka, Tau, daru lesu tale vaka lailai ki liu, me vaka ni sa tauvimateokoya na gone qo, e sana kau nai tukutuku, e dau kau tukutuku kina yasana ruarua ko tamani gone, se rau na dui tukutuku ga kina nodrau dui mataqali?

Erau sana veivosaki ga, sana tukutuku ga na tamana vei iratou na nona, na laki tukutuku ko tinana veiratou na nona. E sana va tiko ga ya.

-: Tau, au rogoca ni dau davo vaqo na gone, e sana qai lili e tu e dua na gatu vakaitamera e lomani vale, me dau vunitaki koya beka kina na goneyalewa, vakacava mai Nakorovou, e dau caka kina nai vakarau qo?

Io, na latilati vakaviti, na vanua e davo toka mai kina na gone qo, ena qai lati tiko me kua ni laurai e tuba na gone qo vei ira na gone yani.

-: Tau, me vaka e so na yasai Viti, au rogoca era dau qia na kena marama ni ra dau vakataletubu oti se ni ra se bera ni vakataletubu, vakacava e Nakorovou, e dau vakayacori kina nai valavala qo?

Sega Tau, au se bera ni rogoca ni dau caka nai valavala qori ena neitou vanua.

-: Me vaka ni sa oti na bogiva, e dau kau beka na gone ki wai me laki sili ka ratou na vakaisulu taki koya yani na tinana, vakacava nai valavala ni sili e na koro?

Mai Nakoro, sa oti ga na bogiva, e sana vakaisulu taki saraga mai vei ratou na tinana ka kau yani ki wai, ni sa sulu yani, ko ratou na nona nei se vugona eratousana sulumi koya mai, caka tiko na kakana e nakoro, ko ratou na wekani tamana eratou sana qai vakamamaca taki koya.

-: Tau, ni vakamacala taka mada na vakamamaca?

Ni sa lesu ga mai, eratou sana kau iyau mai na vo ni wekai tamana me nona na gone, ka mai vakani sara me vakaga ni sa qai lesu mai wai.

-: Tau, me vakaga nai valavala vakavanua e dau caka vei keda nai taukei, e dau yacana tiko na solevu, e dau caka talega nai valavala vakavanua qo e na nomudou koro?

Io, kevaka sai kava ni bogi, era sana gole mai na wekani tagane era sana kau iyau sara tikoga mai. Me vaka na goneyalewa qo, kevaka ratou lewe tolu na nona bubu eratou a qaravi koya tiko, ya sana cabo saraga vei iratou tolutolu, baleta na nodratou a qarava tiko na goneyalewa ya.

_;Kenai balebale ya Tau, nai yau ena wase talega vei ira na wekadra se sana nodratou ga na marama lewe tolu?

sega ni wase mai nai yau sana wase vakarua, e dua sana nodratou ga na marama vei qaravi ka dua sana nodratou na marama na wekana ya ko ratou na tinana.

_;Qo tau kedau kau yani na gone ki solevu edau kau yani vakacava? eratou na kauti koya yani na wekani tamana se ko ratou na wekani tinana?

Tau, ko ratou ga na nona nei eratou na lako mai, mai vakaisulu taki koya, ratou na qai kauti koya yani ena vakatunuloa e caka tiko kina na solevu.

_; E dau kau yani vakacava ya? ena colati yani ena tavata sena tuberi ga yani na ligana?

Sega esana tuberi sara ga yani na ligana.

_; Ko cei beka e dau waraki koya mai na gone, me rau sa qai laki dabe vata toka?

Ni sa kauti koya ga yani na nona nei, ya sa baci laki tevu tale kina na nodratou i dabedabe. E rua na marama, rau wekai tamani gone, erau sana dabe toka mai kina, erau na yadua na sau ka na qai dabe toka mai loma ko koya na goneyalewa.

_; Tau,, o cei edau dabeca nai dabedabe ni goneyalewa, ko ratou na wekani tagane se wekani yalewa?

Tau, qori eratou tevuka saraga na wekani tagane baleta ni nodratou na gone.

_; Dau dua beka na yacani kakana qo vei kemudou?

Io, Tau, e dau yacana saraga na kakana ni vakataletubu.

_; Me vaka au rogoca ena so na vanua, ni sa dau caka vago na solevu, ka caka tiko na marau, ena rawa ni toso tale na veivakamarau taki qo me siga va tale? sega, oti ga na vakamamaca, caka na solevu, sana oti vata ga ekeya na veika kece. Baleta ni sa qai oti ga qo na soqo.

_; Vakacava tau na sili edau caka, e dau tara na waime qai dau tarame qai dau vakayacori kina na qoli?

Ni sa dau caka oti ga na sili, edau tabu sara ni dua e laki qoliva na vanuaya, me macawa rua vinaka, sa qai tukuna mai ko ratou na lewa na tabu mesana qai caka na tabu me sa qai caka na qoli,

_; me vaka nisana caka tiko na vakataletubu eratou sana vosa tiko vua na buna meratou na vakasala taki koya toka, cava beka eso na naka vago e dau tukuni vei kemudou mai keru?

Io, ya sana tukuni toka vua me maroroi koya tiko, na nona bula na vanua sa ciciva tiko, erau na vosa tale tiko ga vua na nonai tubutubu.

Vinaka, ni sa qai mai rogoci Kelera Yabaki tiko ya e mai talanoa taka tiko
vei keda nai talanoa me baleta tiko na nodra dau vakataletubu na goneyalewa
ni nodratou kero, mai Nakorovou, Noco, Rewa. Vinaka vakalevu, Kelera Yabaki.

THE END.